

DOORS-manualen

Introduktion:

Denna guide rekommenderas för de som inte tidigare använt DOORS. Guiden erbjuder ett strukturerat sätt att bekanta sig med DOORS och underlättar användandet och läsningen av handboken. Målet med guiden är att presentera och förklara bakgrunden och syftet för DOORS och underlätta användandet av bedömningsverktygen. I guiden finns övningar att göra på egen hand, med bland annat korta videovinjetter och exempel på hur DOORS kan användas i två olika professionella/kliniska miljöer. Övningar och aktiviteter bygger på varandra för att göra det enklare att bekanta sig med DOORS resurser och arbetsmetoder. Du kan välja att göra alla eller enbart utvalda övningar. När så föreslås är det lämpligt att ta en kollega till hjälp. Detta ger er bägge en bättre och fördjupad inläring.

Rekommenderade förutsättningar

En noggrann läsning av DOORS-handboken ger den nödvändiga grunden för användandet av verktygen. Litteraturoversikten som presenteras i DOOR 3 (riskområden i detalj) utgår från omfattande forskning avseende risker, bedömning av risk och utvecklingen av effektiva screeningverktyg. Kännedom om relevant forskning är en förutsättning för god klinisk praxis och bedömning. Det är därför viktigt att du läser detta avsnitt i handboken.

För att förstå begrepp som välbefinnande, trygghet och risk behöver man kännedom om psykisk ohälsa, trauma och anpassningsförmåga, barns utveckling, våld i nära relation och kulturella skillnader. Handboken ger bakgrundsinformation och litteraturreferenser. Behandlare som har begränsad erfarenhet inom området rekommenderas att delta i kvalificerad kompetensutveckling inom fältet (i Australien se till exempel webbsidan för AVERT family violence på: www.avertfamilyviolence.com.au).

DOORS-manualens följande sidor innehåller en översiktsplanering och ett förslag på lämplig ordning för övningarna.

Övrig information

DOORS manualen hänvisar till en DVD-skiva och en DVD-rom som finns vid början av handboken. För information om hur du använder DVD-materialet, se engelska texten.

DOORS-manualen – planering

Ämne	Förberedande läsning av DOORS handboken	Övning	Slutföra
Vad är DOORS?			
„ Definitioner	Läs introduktionen	1. Reflektera över varför screening bör göras	0
„ Varför screena?		2. Analysera historiska och aktuella faktorer	0
„ Vad screenar man för?			
Att använda DOORS:			
„ Engagemang, allians och bemötande	Läs "Att använda DOORS"	3. Att möta föräldern	0 0
„ Introducera DOORS		4. Presentera DOORS för olika klienter	0 0
„ Pappersversion av DOOR 1 & 2		5. Att analysera DOORS introduktion	0
„ Datorversion av DOOR 1 & 2		6. Fylla i pappersversionen av DOOR 1 föräldraskattning	0 0
		7. Att använda DOOR 2 Behandlarens sammanfattning (pappersversionen)	0 0
		8. Använda datorversionen för att registrera en ny klient	
	9. Använda DOOR 2 sammanfattning för behandlare		
	10. Att utforska DOOR 2 Behandlarens sammanfattning		
	11. Diskussion uppföljning utifrån DOOR 2		
Åtgärder vid risk – DOOR 3			
„ En grundsyn om delat ansvar och samordnade insatser	Läs "DOOR 3: resurser för riskhantering"	12. Specialistens hantering av DOOR 2 behandlarsammanfattning	0
„ Trygghetsplanering		13. Trygghetsplanering	0
„ Fördjupad riskbedömning			
Dela information			
„ Medgivande till att dela information	Läs DOOR 3: Att förstå riskområdena	14. Samla kontaktuppgifter och information om dina samarbetspartners	0
Sammanfattning			

Vad är DOORS?

Förberedelser: Läs inledningen till handboken.

The Family Law Detection Of Overall Risk Screen (känt som DOORS) har utvecklats specifikt för att användas i arbetet med separerade familjer. Det är en metod för att identifiera och hantera risker mot familjers välbefinnande under och efter en separation eller skilsmässa. Syftet med DOORS är att:

- „ skapa en samsyn gällande riskbedömning mellan de professionella som arbetar med familjer i separation
- „ underlätta tidig upptäckt och noggrann riskbedömning
- „ möjliggöra samordnade åtgärder.

För att nå dessa mål bidrar DOORS med:

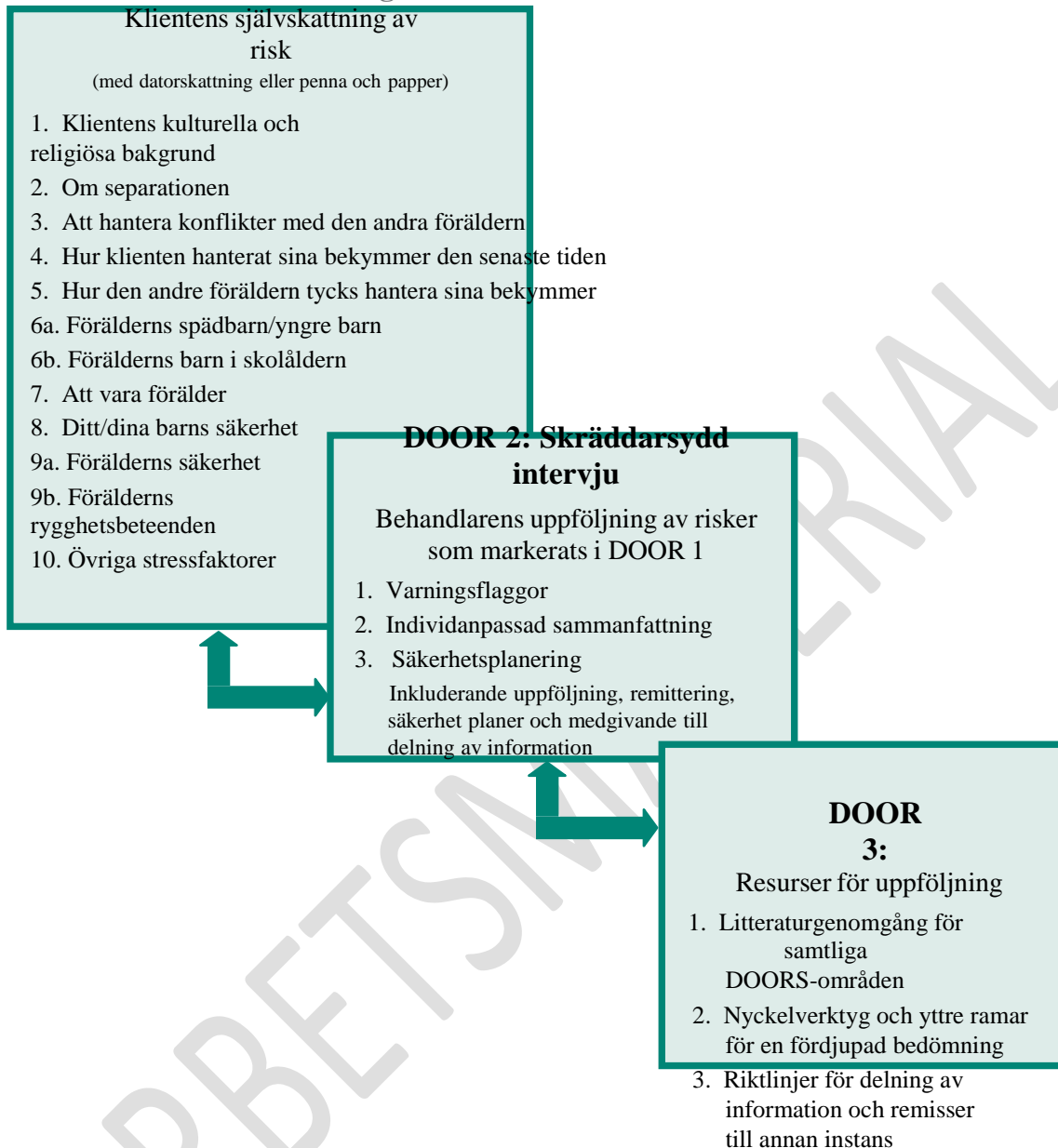
- „ ett strukturerat och evidensbaserat självskattningsformulär för föräldrar
- „ samtalsguide för uppföljande samtal om klienters riskprofiler och för bedömning utifrån den information som klienten givit
- „ riktlinjer för uppföljning, säkerhetsplanering, lämpliga remissinstanser och etisk hantering av information
- „ resurser/information till stöd för den standardiserade screeningprocessen
- „ screening för diverse tidigare och aktuella riskfaktorer som tillsammans kan utgöra allvarliga säkerhetsrisker för barn och före detta partners, bland annat:
  - föräldrastress, bekymmer med psykisk ohälsa och missbruk av alkohol och/eller droger
  - familjemedlemmars särskilda behov utifrån kulturell och religiös bakgrund
  - utvecklingsmässiga riskfaktorer för spädbarn, mindre barn och äldre barn
  - övriga stressorer som kan kräva åtgärder

DOORS bedömningsverktyg bidrar till att "strukturerade professionella bedömningar" (Robinson & Moloney 2010, s. 10) av risker som uppstår under och efter separation eller skilsmässa kan utföras av personer som arbetar med familjer. Robinson and Moloney (2010) påpekar att en "strukturerad professionell bedömning"

är mer styrande till sin form än en klinisk bedömning, men mer flexibel än en bedömning baserad på sannolikhetsbedömningar; lägger inga restriktioner på hur man inkluderar, viktar eller kombinerar riskfaktorer; ger en logisk, tydlig och systematisk inramning till riskfaktorer och efterföljande åtgärder, liksom möjligheten att identifiera de individer som har en högre risk eller lägre risk att utsättas för våld (s. 10).

DOORS kan liknas vid en vidvinkellins som kan gör att behandlaren kan få en helhetsbild av familjerelationer. DOORS bedömning i tre steg möjliggör en flexibel bedömningsprocess vid kartläggningen av risker mot säkerhet och välbefinnande. De tio riskområdena som behandlas i DOOR 1 visar på bredden i screeningen.

Tabell 3. DOORS verktyg

DOOR 1: Inledande screening

DOORS är uppbyggd utifrån dessa antaganden:

- „ Risk är inte statisk; den är multi-determinerad och förändras över tid.
- „ Av den anledningen behöver riskbedömning göras i olika sammanhang/områden och över tid.
- „ Bästa metoderna inom riskbedömning innehåller tre delar, med tyngdpunkten lagd beroende på hur det aktuella fallet ser ut:
  1. Screening med självskattningsformulär
  2. Skräddarsydd professionell uppföljning, bedömning och åtgärdsplanering
  3. Genomförande och kontinuerlig utvärdering för fortsatt uppföljning och åtgärdsplanering.

Dessa är generella aspekter av riskscreening, oavsett miljö och omständigheter.

Definitioner

Innan vi går vidare med DOORS behöver vi definiera några nyckelbegrepp. Effektivt samarbete i praktiken förutsätter att man har gemensamma termer som används och förstås på samma sätt, och en förståelse för skillnader mellan olika termer; exempelvis screening och riskbedömning.

Screening är det första steget vid etablerandet av nya klientkontakter. Vanligtvis innehåller denna ett antal generella frågor som utformats för att ge behandlaren en signal ifall det finns hot eller oro kring klientens säkerhet och välbefinnande. DOOR 1 är screeningdelen av DOORS och är ett självskattningsformulär som utformats för att inhämta information från olika områden, bland annat psykisk hälsa, föräldraförmåga, säkerhet och barnens välbefinnande och utveckling.

Riskidentifiering innebär en fördjupad undersökning av klientens säkerhet och välbefinnande. Den inkluderar ofta uppföljning av risker som flaggats i den första screeningen. DOOR 2 ger behandlaren stöd i att samtala med klienter om deras säkerhet och välbefinnande, med fokus på att identifiera risk- och skyddsfaktorer. Behandlaren kan därefter göra upp en första åtgärdsplan för att hantera identifierade risker (t.ex. säkerhetsplanering och hänvisning till lämplig instans) och avgöra om ytterligare riskbedömning krävs.

Riskbedömning innebär att ett professionellt övervägande görs kring riskernas natur och farlighet samt sannolikhet för att den identifierade risken utgör ett fortsatt hot. Riskbedömning utgör basen för planering av åtgärder och behandlingsinsatser. DOOR 3 ger behandlaren resurser och referenser, till hjälp för att bedöma och hantera identifierade risker.

Varför screena?

Övning 1: Reflektera över vikten av screening

Förberedelser: Läs Veena Chans fallstudie nedan

Fundera över de efterföljande frågorna.

Fallstudie 1: Veena Charan

Veena sköts ner av sin make Joseph Charan utanför sonens skola. Sonen, andra elever och skolpersonal bevittnade händelsen. Joseph Charan tog därefter sitt eget liv. Veena hade separerat från maken 15 månader innan sin död. Under denna tid hade hon vid sex tillfällen kontaktat olika myndigheter på grund av makens våldsamma beteende.

Vissa av dessa myndigheter hade kännedom om att Joseph Charan hade tillgång till en pistol och att han hade hotat att döda sin fru.

Under veckorna innan mordet/själv mordet hade Joseph Charan anklagats för bland annat hustrumisshandel och skadegörelse och dömts till 12 månaders villkorligt straff för detta. Han fick en villkorlig dom under förutsättning att han deltog i behandling mot våld i nära relationer, gick med på att inte söka upp sin fru och gjorde samhällstjänst. Veena Charan ansökte om och fick ett besöksförbud utfärdat. Detta besöksförbud bröt Joseph Charan mot vid upprepade tillfällen.

Händelsen fick stor uppmärksamhet och en utredning genomfördes av San Francisco Women's Commission och staden/länet San Francisco. Man fann avsevärda brister vad gällde riskidentifiering, informationsdelning, kulturkompetens, arbetet med tolk och ärendehantering inom de verksamheter som var involverade i ärenden som detta. Charan-rapportens slutsats var att samhället hade misslyckats med att skydda Veena Charan.

Rekommendationerna i denna rapport kom att förändra hur myndigheter och samhällliga instanser agerar vid våld i nära relation. Det som började i San Francisco har spritts över USA. De flesta stater har, som en del i att ta ett samlat grepp med att motverka våld i nära relation, börjat att närmare undersöka faktorer kring dödsfall (Family Domestic Violence Death Review) orsakade av våld i familjer.

Frågor att reflektera över

Bjud in en eller flera kollegor att läsa fallstudien ovan (gör kopior vid behov) och diskutera svaren på följande frågor (eller skriv ner dina reflektioner).

- „ Om den verksamhet du är anställd i hade tagit emot en anmälan av Veena, hur hade du/ni agerat?
- „ På vilket sätt skulle verksamhetens strukturer och metoder bidragit till att du/ni kunnat upptäcka och värdera de risker som Veena och hennes son var utsatta för?

Tidigare och aktuella faktorer - en översikt

Veena Charans historia är fruktansvärd och tyvärr inte en unik händelse. Kärnan i DOORS är just viljan att hitta möjligheter att gripa in och skapa trygghet för klienterna.

Av den anledningen screenar man inom DOORS för ett antal risker inom flera områden som kan påverka familjers välbefinnande och fungerande. Centralt i DOORS är en omfattande men koncis genomgång och bedömning av tidigare och aktuella faktorer som kan ha en skyddande effekt eller öka risken för att situationen eskalerar. Inom DOORS ser man på våld i nära relation som ett mönster av faktorer som i kombination ofta orsakar skada, särskilt under eller efter skilsmässa och separation. Genom detta bidrar man till att se brett på risker, däribland utvecklingsmässiga svårigheter som kan drabba barn som en följd av föräldrars nedsatta föräldraförmåga, liksom akuta risker relaterade till psykisk ohälsa, självmord och olika typer av våld i nära relation.

Inom DOORS screenar man för såväl Extremsituationer liknande Veena Charans som för mindre uppenbart skadliga situationer som är vanligt förekommande i familjer i separation. Sammanfattningsvis skiljer sig DOORS från andra screeningverktyg på följande vis:

- „ fokuserar på hela familjen
- „ handlar om mer än endast våld i nära relation
- „ kan användas flexibelt i olika situationer
- „ lämpar sig väl för olika typer av verksamheter
- „ har utvecklats specifikt för att användas efter separation.

Övning 2: Analysera tidigare och aktuella faktorer

Förberedelser: Läs Jonathans historia nedan.

Använd därefter diagrammet över riskfaktorer (tabell 1) för att identifiera tidigare och aktuella faktorer som påverkar den nuvarande situationen. Enligt din åsikt, är Jonathans situation och beteende förväntat eller oroväckande eller riskfyllt? Tror du att det kan leda till självskada eller våld mot andra?

Du kan göra denna övning enskilt eller tillsammans med kollegor.

Fallstudie 2: Jonathan

Jonathan är 36 år gammal. Han slutade skolan utan att gå klart gymnasiet och har jobbat av och till inom äldreomsorgen sedan dess. Han och Peggy hade ett förhållande i tre år innan de separerade första gången. Peggy är sjuksköterska. Enligt Jonathan lämnade Peggy honom då hon bestämt sig för att flytta till en annan stat. Av komplicerade och för Jonathan oklara skäl kom hon tillbaka efter ett tag, och de återupptog kontakten nio månader efter den första separationen. De hade ett sexuellt förhållande som varade ungefär ett halvår innan de helt slutade att träffas. Två månader senare berättade Peggy att hon var gravid.

Jonathan är övertygad om att Peggy "använt honom som spermadonator". Om hon ville ha barnet borde de enligt hans åsikt återförenats och gift sig. Då Peggy inte var beredd att göra detta anser han att hon borde gjort en abort. Istället födde Peggy barnet, en flicka som heter Tilly. Hon har åkt växelvis mellan sina föräldrar sedan hon föddes. Nu, vid fyra års ålder, hänvisar Tilly till Children's contact service (CCS/umgängesstödsverksamhet) som "ett av pappas ställen".

Peggy är den enda person han haft ett fast förhållande med. Han hade aldrig lärt känna sin far. Hans mor och syster bor i en annan stad. Han är väldigt besviken att Peggy inte "gjorde ett allvarligt försök" med honom. Han tror att Peggy påverkats av sina föräldrar som aldrig tyckt om honom eftersom han uppfattade som att han inte var god nog. Hennes föräldrar ansökte om besöksförbud efter att han upprepade gånger ringt och besökt dem för att beklaga sig över hur de ställt till det för Tilly genom att förstöra hans chanser med Peggy.

Jonathan har stämt vid tingsrätten två gånger. Första gången, då Tilly var tre månader gammal, begärde han att få regelbundet umgänge med övernattningar. Vid den andra förhandlingen ansökte han om utökad umgänge. Den nuvarande överenskommelsen förordar omförhandling av umgänget när Tilly börjar skolan.

Jonathan fick nyligen avstå från ett arbete eftersom det krävdes att han arbetade på en lördag, vilket är en av hans dagar med Tilly. Enligt Jonathan är Peggy ovillig att förhandla med honom. Enligt honom är Peggy "patetisk och påstår att jag kontrollerar henne". Jonathan är övertygad om att hon gör allt hon kan för att hålla honom utanför Tillys liv.

Jonathan vill ha mer tid med Tilly och vill ha mer flexibla överenskommelser när de nästa gång skall göra upp om umgänget. Jonathan är övertygad om att det kommer att krävas en rättslig förhandling eftersom ingen annan än en domare kan hantera Peggy.

Nyligen vägrade Tilly att träffa Jonathan och umgängesstödsverksamheten har kallat Peggy och Jonathan för att se över hur de använder sig av verksamheten. Jonathan berättade att dottern vid ett telefonsamtal härom kvällen sade "mamma tycker inte om att jag går till dig". Jonathan tror att "Peggy ligger bakom hennes vägran eftersom Tilly älskar honom".

Vid detta intervjutillfälle avslöjar Jonathan att han har blivit av med arbetet och att han bara vill dra iväg och ge upp. Han står inte ut med Peggy längre. Dessutom börjar han tro att Tilly skulle ha det bättre utan honom. Jonathan tror att det här är precis vad Peggy önskat hela tiden och det gör honom förbannad. Han säger: "Folk ser inte hur hon manipulerar alla runt omkring sig. Hon är knäpp och hon försöker förstöra mitt och Tillys liv. Någon borde sätta stopp för henne!".

Tabell 1. Riskabla faktorer

Vad screenar man för?

Risker och hot mot säkerhet och välbefinnande i familjerättsärenden påverkas av faktorer som hänger samman och påverkar varandra. Dessa identifieras i DOORS som:

1. **Hur situationen påverkar föräldern:** Hur den aktuella separationen påverkar individen påverkas exempelvis av dennes eventuella tidigare och nuvarande psykiska ohälsa; eventuella tidigare problem med våld/impulskontroll; drog- och alkoholbruk; trygghet under barndomen; föräldrafärdigheter (och närvaro); förmåga till inkännande och värme; känslor och attityder gentemot den andra föräldern; yttre stressorer som arbete, ekonomi, boende etc.
2. **Det före detta paret relation:** Paret tidigare förmåga till kommunikation, samarbete och förmåga att fatta gemensamma beslut samt maktbalans; omständigheter vid separationen, vem som initierade separationen och eventuella nya partners; konflikthantering och användande av våld; släkt och vänner bidrag till lösningar eller konfliktupptrappning.
3. **Nuvarande konflikters bakgrund och art:** Den upplevda och faktiska komplexiteten i den aktuella konflikten; tidigare sätt att fatta beslut; upplevelse av att vinna, förlora eller att vara berättigad; föräldrarnas känsla av att tillgångar och tid fördelats rättvist; interventioner för att lösa eller driva konflikter vidare.
4. **Spädbarnets/barnets utveckling:** Barnets fysiska hälsa och utveckling; känslomässiga trygghet med vardera föräldern; temperament, kognitiv utveckling och inläring; syskonrelationer; vänskap och sociala färdigheter; tillgång till familj och annat stöd.
5. **Socialt, kulturellt och professionellt stöd:** Nyttjande av stöd och insatser, deras lämplighet, effektivitet och väntetid för insats; samhörighet kontra isolering; stöd av familj och vänner; förmåga att härbärgera de egna känslorna eller frekvent förekomst av känsloutbrott som försvåra sociala och professionella relationer. Bristande hänsyn till det kulturspecifika perspektivet kan innebära en ökad risk för negativa incidenter.

Fokus på hur riskfaktorer samverkar och påverkar familjens välbefinnande och säkerhet säkerställer att DOORS-screeningen täcker in olika riskområden och frågor som hänger ihop med:

1. de fem stora riskerna — bortförande, våld i nära relation, självmord, barnmisshandel och utvidgat självmord.
2. bidragande faktorer, som exempelvis föräldraförmåga, droger och alkohol, psykisk hälsa och andra relaterade stressorer
3. ett utvecklingsperspektiv
4. kulturella influenser.

Att använda DOORS

Förberedelser: Läs avsnittet "att använda DOORS" i handboken.

För att effektivt kunna identifiera tidig risk rekommenderas i DOORS ett stegvist tillvägagångssätt som inleds med strukturerade frågor som rutinmässigt ställs till samtliga klienter. Holtzworth-Munroe et al. (2010) har visat på vikten av att ha ett relativt detaljerat och ingående självskattningsformulär som alltid följs upp av en behandlare.

Inom DOORS finns:

- „ DOOR 1 som är självskattningsdelen.
- „ DOOR 2 är behandlaren sammanfattning och ger stöd för uppföljning och åtgärdsplanering.
- „ DOOR 3 innehåller fördjupningslitteratur och verktyg för ytterligare bedömning om sådan behövs.

Inför DOOR 2 går behandlaren i korthet igenom och undersöker samt bedömer de risker som klienten markerat i screeningformuläret, och eventuella andra risker som behandlaren får kännedom om via klientens berättelse. Behovet av ytterligare planering och åtgärder tas ställning till vid DOOR 2-intervjun.

Engagemang, allians och bemötande

En av grundbultarna inom DOORS är åtagandet eller engagemanget att försöka hindra att hot, skador och våld eskalerar, genom att:

- „ normalisera och validera stress och särskilja det från smärta och sorg
- „ upptäcka övriga samtidiga riskfaktorer
- „ hitta effektiva åtgärder
- „ vara nära de som riskerar att utsättas för skada, eller riskerar att skada andra.

Arbets sättet förutsätter att behandlaren gör ett åtagande att ta en del av ansvaret för att skapa ett klimat där trygghet och välbefinnande kan öka. Sett ur den synvinkeln ger åtagandet möjlighet till:

- „ testa och bekräfta farhågor
- „ fundera över varför mönster och risker uppstått på det sätt de gjort
- „ detaljerat fundera över olika alternativ och beteenden gällande säkerhet och trygghet
- „ hjälpa klienten att själv hantera risker där så är möjligt
- „ uppmuntra användande av samhällets resurser och stödinsatser.

Övning 3: Att möta föräldern

Nedan beskrivs fyra olika klientsituationer. Vilka av de ovan beskrivna metoderna skulle du använda för att bemöta de olika klienterna, i syfte att kunna screena för risker mot säkerhet och välbefinnande? Skulle du bemöta de olika klienterna på olika sätt? Om ja, varför?

Denna övning kommer att vidareutvecklas i övning 4, så det kan vara bra att skriva ner dina

svar. Du kan göra denna övning enskilt eller tillsammans med kollegor.

1. En man uppger att han och den före detta sambon haft en problemfri separation.
2. En arg kvinna är trött på att vara "fast" i rättssystemet.
3. En upprörd man har inte träffat sina barn på över ett år.
4. En kvinna är tydligt chockad efter att hennes man nyligen lämnat henne för att leva som homosexuell.

Att presentera DOORS

DOORS är ett allmänt screeningverktyg som ger en grundlig screening och utgör en respektfull grund för vidare arbete med riskbedömning.

Fokus på olika aspekter av välbefinnande gör DOOR 1 till ett lämpligt instrument för alla klienter; de som utsatt andra för våld, de som själva blivit utsatta, de där våld inte är huvudproblemet och även separerande föräldrar som behandlar varandra med respekt.

DOORS "Introduktion för klienter" har ett neutralt språkbruk. Det normaliserar det faktum att människor som separerar i viss mån upplever konflikt på någon nivå och i allmänhet känner sig arga, ledsna och sårade. Genom att acceptera att det troligen finns stress och konflikt och särskilja denna från skadliga processer, bidrar DOORS till att validera klientens erfarenheter.

Övning 4: Presentera DOORS för olika klienter

Förberedelser: För denna övning behöver du och deltagande kollegor ett exemplar av självskattningsformuläret som föräldrarna fyller i. Du kan kopiera föräldraformuläret från handboken. Formuläret återfinns även på skivan som följer med boken.

Använd anteckningarna om de fyra klienterna från övning 3. För var och en av dessa klienter, svara på följande frågor:

1. Skulle du ändra formuleringarna i presentationen av DOORS självskattning för någon av de ovan beskrivna klienterna? Om ja, varför?
2. Vilka ytterligare förklaringar eller vilket stöd skulle behövas för att göra screeningen för de olika situationerna?

Ni kan göra detta antingen genom att diskutera rekommendationerna, beskrivningarna och troliga svar kollegor emellan eller enskilt anteckna svaren för egen reflektion. (vilket stöd och på vilket sätt skulle stödet erbjudas, som skulle innebära att klienten får stöd på "rätt vårdnivå")

Övning 5: Att analysera DOORS-presentationen

Förberedelser: Titta på videoavsnitt "Introducing the DOORS"

Sätt i DVD:n som följde med boken och under rubriken "Using the DOORS Software" väljer du att titta på första avsnittet "Introducing the DOORS".

Vid det här laget har du läst igenom presentationen och funderat på hur formuleringar kan behöva ändras för olika klienter.

På denna DVD presenteras DOORS av en receptionist på ett advokatkontor. Receptionisten förbereder klienten inför att göra datorversionen av DOORS, men presentationen är densamma för pappersversionen. Efter du har tittat på videon besvarar du frågorna nedan. Ni kan göra detta antingen genom att diskutera rekommendationerna, beskrivningarna och troliga svar kollegor emellan eller enskilt anteckna svaren för egen reflektion.

- „ Vad tänkte du när du såg hur Ruth presenterade DOORS för Richard?
- „ Vad skulle du själv kunna använda dig av i ditt eget arbete?
- „ Hur tror du att Richard upplever överlämnandet från receptionisten till advokaten?
- „ Hur kan du anpassa processen så att det passar din arbetsplats?
- „ Hur behöver ert mottagande av nya klienter förändras när DOORS implementeras i verksamheten?
- „ Finns det klienter som det här sättet att göra DOORS på inte är lämpligt? Om ja, hur skulle du kunna modifiera DOORS för dessa klienter?

Pappersversion av DOOR 1 & 2

DOOR 1 Självsfattning för föräldrar

DOOR 1 är det första steget i processen att kartlägga säkerhets- och välbefinnandeprofilen så som den rapporteras enskilt av föräldrarna. Därefter går man vidare till en egen analys av familjens behov. DOOR 1 är utvecklad för att klienten vid första besöket skall kunna fylla i den på egen hand i lugn och ro innan mötet med behandlaren. DOOR 1 kan även fyllas i under en personlig intervju med behandlaren (om så är fallet rekommenderas att behandlaren använder DOOR 2 behandlarsammanfattning som referensverktyg). Det kan vara lämpligt att göra så med klienter du misstänker har svårt att fylla i formuläret. Det kan handla om fysisk eller kognitiv funktionsnedsättning, lässvårigheter och/eller dålig språkförståelse.

Behandlaren avgör vilka av de tio områdena klienten skall fylla i. I de flesta fall där det finns barn inblandade rekommenderar vi att alla tio områden fylls i, för att hjälpa behandlaren att upptäcka mönster som oroar och som behöver ägnas ytterligare undersökning. I fall där behandlaren har tillgång till annan relevant information om klienten (t.ex. via rättshandlingar eller socialtjänstutredningar) kan det vara befogat att bara täcka av vissa områden.

Övning 6: Att Genomföra pappersversionen av föräldraformuläret

Förberedelser: Du bör ha skrivit ut kopior i förväg av DOOR 1 självskattning för föräldrar Formulär för självrapportering Övning 4. Annars kan du kopiera föräldrarnas självskattningsformulär från handboken eller hämta och skriva ut från den medföljande Family Law DOORS DVD-skiva.

Även om du tänker dig att du skall använda datorversionen för det mesta är det bra att manuellt fylla i formuläret så att du får en känsla för att använda pappersvarianten av DOOR 2 behandlarsammanfattning.

Du kan göra denna övning på egen hand eller med en kollega (rekommenderas).

Om du gör den på egen hand kan du använda dig av information från en kollegas aktuella ärenden eller använda fallstudie 2, Jonathans historia som utgångspunkt. Du kan lägga till information och utveckla historien i fallstudie 2 om du så önskar. Om du gör övningen med en kollega bör ni båda använda er av fiktiva klienter för att fylla i formuläret.

Försök att fylla i formuläret som klienten skulle göra det. Förberedde presentationen dig på vilken typ av frågor som ställdes? Var det några frågor som du tyckte kändes alltför närgångna eller hotfulla för en klient?

DOOR 2: Behandlarens sammanfattning (pappersversionen)

DOOR 2 behandlarsammanfattning ger en struktur för att organisera och analysera stora mängder av komplex klientinformation.

Pappersversionen fungerar som en samtalsguide för genomgång och samtal kring klientens svar på självskattningsformuläret.

I DOOR 2 ligger fokus på att bedöma art, grad och mönster gällande risker samt hur pass överhängande hotet är. I inledningen av DOOR 2 finns en sammanfattning av faktorer som bör uppmärksammas vid uppföljningen. Klientens svar noteras i den vänstra kolumnen där riskrelaterade svar är skuggade. Den högra kolumnen ger exempel på uppföljningsfrågor för specifika frågor där klienten har markerat en risk.

När DOOR 1 administreras i intervjuform rekommenderas att pappersversionen av DOOR 2 används. Denna innehåller frågorna från DOOR 1, informerar om vilken typ av svar som särskilt skall uppmärksammas tillsammans med tips på uppföljningsfrågor - allt på samma sida.

Om du misstänker att klienten kan ha svårt att genomföra DOOR 1 på egen hand av något skäl så som fysisk eller kognitiv funktionsnedsättning, lässvårigheter och/eller bristande språkförståelse bör du använda pappersversionen av DOOR 1 och hjälpa klienten där så behövs, eller använda datorversionen och läsa upp frågorna för klienten och markera svaren åt klienten.

Denna metod rekommenderas även när det är uppenbart att multipla och komplexa risker föreligger, eller då trauma har belagts, och behandlaren vill kunna stötta klienten eller följa upp svaren på frågorna allt eftersom. En sådan intervju tar längre tid men ger mer information.

Kom ihåg: det är viktigt att samla in information om olika riskområden på ett systematiskt vis för att säkerställa att en grundlig screening samt att kartläggning av risker görs. En risk med att hämta in klientens berättelse och situation samtidigt som en fördjupad intervju genomförs är att intervjuaren kan tappa bort sig i detaljer eller bli överväldigad av informationen som ges. Intervjuaren bör se till att inget område utelämnas på grund av att intervjun tar en oväntad vändning eller fokus. En annan fälla är att inte ta den tid som krävs för att reflektera över den givna informationen. Om reflektioner kring detta inte görs kan det påverka kvaliteten på screeningen.

Övning 7: Att använda DOOR 2 behandlarsammanfattning (pappersversion)

Förberedelser: Kopia av DOOR 2 behandlarsammanfattning från handboken, eller från den medföljande DVD-skivan.

Instruktioner om du arbetar med en eller flera kollegor

Om ni arbetar i grupp ser ni till att alla deltagare har en kopia av DOOR 2 behandlarsammanfattning.

Planera en tid för rollspel utifrån ett behandlar/klientmöte där dialogen baseras på svaren som givits i DOOR 1 självskattning för föräldrar.

Innan ni rollspelar, gå igenom det självskattningsformulär som din kollega bidragit med. Använd då DOOR 2 behandlarsammanfattning för att analysera informationen. Ni behöver ungefär 20-30 minuter för att hinna göra uppgiften ordentligt. Medan du funderar över rapporten är det bra att börja tänka på hur du kan föra ett samtal med klienten om vad som kommit fram. Fundera över följande frågor:

- „ Finns det en ordning i vilken det är lämpligt att ta upp de frågor som väckts?
- „ Hur kan du bidra till att förbättra situationen genom samtalet med klienten?
- „ Finns det information (broschyrer, kontaktuppgifter eller annan information) som kan vara bra att ha till hands?

Använd DOOR 2 behandlarsammanfattning som samtalsguide under rollspelet. Fundera under tiden över följande:

- „ Vilken uppföljning indikerar sammanfattningen behov av?
- „ Vilka uppföljningsfrågor kan du ställa för att få en bättre bild av deras situation?
- „ Underlättade behandlarsammanfattningen samarbetet med klienten?

När ni har genomfört ett rollspel, byt roller och låt din kollega intervjua dig som klient.

Jämför sedan era erfarenheter av de båda rollerna.

Som behandlare, tyckte du att du hade hjälp av samtalsguiden och uppföljningstipsen i behandlarsammanfattningen? Tycker du att du kunde bidra till att riskerna inte ökar eller till att ha förbättrat situationen?

Som klient, hur upplevde du processen? Var frågorna relevanta, neutrala och/eller respektfulla? Som klient; kände du att samtalet var stöttande?

Instruktioner om du gör övningen på egen hand

Gå igenom det självskattningsformulär som du fyllde i och använd DOOR 2 behandlarsammanfattning för att analysera informationen. Fundera under tiden över följande:

- „ Vilka uppföljningsfrågor kan du ställa för att få en bättre bild av klientens situation?
- „ Vilken uppföljning antyder sammanfattningen att det finns behov av?¹
- „ Om du använde behandlarsammanfattningens tips och samtalsguide i samtal med en klient; skulle de hjälpa dig att ha ett respektfullt bemötande?
- „ Skulle klienten, enligt din åsikt, uppfatta frågorna som relevanta, neutrala och/eller respektfulla?

DOORS mjukvara

Förberedelser: Läs avsnittet om hur man använder dataprogrammet i handboken

DOORS programvara har tagits fram i samarbete med L-Cubed och är tillgängligt på DVD-skivan som följer med denna handbok. Programvaran gör det enkelt för klienten att genomföra DOOR 1 och skapar sedan en behandlarsammanfattning som en guide för vidare bedömning av behandlaren, med länkar till resurser för uppföljning.

Tänk på att DOORS **inte** är en databas. Inom organisationen avgör man själva hur man praktiskt går till väga för att implementera programmet. Data som samlas in via DOORS bör betraktas som annan insamlad information och hanteras på sätt som är i enlighet med verksamhetens krav på sekretess och konfidentialitet.

Användandet av DOORS-programmet har fördelen att man kan få ut en skräddarsydd DOOR 2 behandlarsammanfattning omedelbart efter att klienten fyllt i DOOR 1 självskattningsformulär. Behandlarsammanfattningen ger behandlaren:

- „ Förslag på områden att fördjupa bedömningen kring markeras utifrån hur klienten besvarat formuläret. Detta hjälper behandlaren att utforska allvaret i risker och få en känsla för klientens svarsstil och ärlighet vid ifyllnaden.
- „ Påminnelser om att värdera kritiska faktorer när risker värderas; till exempel att ta klientens uppträdande då känsliga ämnen diskuteras under övervägande.
- „ Hjälper att skapa en åtgärdsplan, med alternativ som går från "ingen åtgärd krävs", via "inhämta medgivande till att dela information" till "krävs omedelbar säkerhetsplan".
- „ Exempel på säkerhetsplaner och förslag på medgivandeblankett för informationsdelning.

¹ Här kommer arbetet inom samverkansteam att arbeta fram rutiner för vad svar på de olika kan innebära för rekommendationer till föräldrarna.

Övning 8: Använda datorversionen för att registrera en ny klient

Förberedelser: Installera DOORS-programmet från den medföljande DVD-skivan

Hur du gör beskrivs i användarguiden för programvara:

- „ Skapa ett nytt DOORS-dokument
- „ Ändra namnet till ett fiktivt klientnamn och spara
- „ Skapa ett klient-ID och ett lösenord.

Instruktioner om du gör övningen med en kollega

Om du och en kollega samarbetar bör ni båda skapa en kopia av DOORS-dokumentet. Avslöja inte ditt lösenord för din kollega. Öppna dokumentet du skapat och be din kollega att fylla i DOOR 1. Din kollega gör detsamma för dig. Ni ska båda fylla i DOOR 1. Förälderns självskattning. En av er fyller i formuläret som personen i fallstudie 3: Cheryl (se nedan), den andre genom att använda en klient som den nyligen träffat och som var utsatt för tydliga hot/risker (ändra på namn och detaljer för att skydda klientsekretessen).

Instruktioner om du gör övningen på egen hand

Om du övar på egen hand bör du vara medveten om att du som klient inte skulle ha tillgång till lösenordet för programmet. Läs fallstudie 3: Cheryl nedan och använd informationen för att fylla i DOOR 1 föräldraskattning.

Fallstudie 3: Cheryl

Cheryl är 45 år gammal. Hon har varit högstadielärare men jobbar nu på ett akut- och korttidsboende för ungdomar. Hon separerade från sin make Michael för tre månader sedan, efter åtta års äktenskap. Cheryl hade genomgått en rad trassliga förhållanden. Hon hade när hon träffade Michael gett upp hoppet om giftermål och barn. De har de sjuåriga tvillingarna Emma och Jason tillsammans.

Michael flyttade till annan ort och har ett nytt förhållande med Becky som är 24 år gammal. De bor i ett stort hus och han skulle gärna se att Emma och Jason bodde hos dem. Barnen kommer bra överens med Becky som jobbar på en förskola i området och är välkänd i området.

Cheryl är arg på Michael och ogillar Becky. Cheryl hade nyligen ett "sammanbrott på jobbet" där hon skällde och gapade åt en tonåring och sedan brast i gråt och fick svårt att andas. Hennes kollegor stöttade henne och hjälpte henne hem. De turades om att vara hos henne under helgen då de inte vågade lämna henne ensam. Tvillingarna var på besök hos sin pappa.

Jasons lärare ringde nyligen och var orolig för honom. Jason hade startat ett bråk på skolgården, uppträdde störande i klassrummet och visade inget intresse för skolan. Hon tyckte att hans beteende hade förändrats efter jullovet och hon blev orolig. Cheryl ser detta som ytterligare bevis för den skada hon anser att Michael orsakat.

Cheryl påstår att Michael har uppträtt våldsamt mot människor som han blivit osams med, har varit hårdhänt med barnen och att han inte kan upprätthålla relationer eftersom han växte upp i fosterfamiljer. Cheryl säger att han vanemässigt hade affärer och att han "slog in baddörren till huset" när hon fick vetskap om det nya förhållandet. Hon gjorde en polisanmälan om den incidenten men ansökte inte om besöksförbud. Hon hävdar dock att han kränker och hotar henne verbalt och har skrivit ut mejl och SMS han skickat till henne där han ibland vill sluta fred och ibland hotar henne.

Cheryl vill inte att tvillingarna skall bo hos Michael över huvud taget. Hennes kamp för att stoppa dessa "oresonliga krav" tar upp det mesta av Cheryls tid för närvarande. Cheryls mamma hjälper till att betala för juridisk hjälp. Cheryl vägrar kommunicera direkt med Michael eftersom det "gör henne förbannad". Den muntliga överenskommelse hon gjort med Michael om att tvillingarna skall besöka honom en gång i månaden är det enda hon är beredd att gå med på innan den rättsliga förhandlingen vid tingsrätten.

Övning 9: Att använda DOOR 2 Behandlarens sammanfattning

Förberedelser: Titta på videon "DOOR 2: behandlarsammanfattning"

Sätt i DVD:n som följde med boken och under rubriken "Using the DOORS Software" väljer du att titta på andra avsnittet "DOOR 2: Practitioner Aide Memoire"

På vilket sätt tror du att DOORS-verktygen hjälpte juristen i samtalet med Richard?

- „ Hur tror du att juristens intresse för hur Heidi (hans ex-partner) och Max (hans son) mår påverkar Richard?
- „ På vilket sätt påverkade mötet med juristen Richards oro för separationen och hur han själv fungerar?
- „ Om du skulle använda DOORS i din verksamhet, hur skulle du implementera det? Vilka förändringar skulle krävas? Till exempel:
  - Hur skulle DOORS kunna användas med nya klienter?
  - Hur skulle besöken behöva planeras för att ge tid för att gå igenom DOOR 2 behandlarsammanfattning?

DOOR 2 Behandlarens sammanfattning

DOOR 2 behandlarsammanfattning, som automatiskt genereras av programvaran, sammanställer klientens svar tillsammans med förslag på ämnen för samtal och uppföljning. Behandlarsammanfattningen är likadant uppbyggd i både datorversionen och pappersversionen av DOOR 2.

Avsätt gott om tid för att gå igenom den individualiserade behandlarsammanfattningen för att säkerställa att en heltäckande screening har gjorts. Det är ofta av stort värde att gå igenom behandlarsammanfattningen innan mötet med klienten.

Verksamhetens rutiner vid nya klientärenden kan behöva ses över för att underlätta behandlarnas användning av DOOR 2. Dessa förändringar kan initialt kännas besvärliga, men att ha ett ännu tydligare fokus på klienternas välbefinnande i initialskedet av kontakten har fördelar för samtliga inblandade och bidrar till mer effektivt stöd och ökad trygghet för klienterna. Särskilt behöver man tänka på att justera tiden för klientbesök så att det finns tid efter att klienten fyllt i DOOR 1 och intervjun som ingår i DOOR 2, så att behandlaren har tid att se över DOOR 2 behandlarsammanfattning.

Övning 10: Att utforska DOOR 2: Behandlarens sammanfattning

Förberedelser: Innan denna övning bör du ha läst användarguiden för programvaran och ha genomfört övningarna 8 och 9.

- „ Öppna DOORS-dokumentet som sammanställdes under övning 8.
- „ Ange ditt valda klient-ID och lösenord för att öppna dokumentet.
- „ Klicka på knappen "Generate Report" för att skapa en sammanfattning.
- „ Ange ditt valda klient-ID och lösenord en gång till för att skapa sammanfattningen.

Gå igenom de skuggade områden som har markerats. **Använd Dig av Behandlarens Åtgärdsplan i din handbok (eller använd dig av programvaran på den medföljande DVD-skivan) för att markera uppföljningsfrågor du skulle rekommendera.**

- „ Under vilka omständigheter skulle du göra ett uppföljande telefonsamtal till klienten?
- „ När skulle du behöva rådgöra med din chef eller teamledare?
- „ Vilken typ av insatser och stöd skulle du rekommendera för denna klient?
- „ Har du relevant information tillgänglig, eller skulle du behöva undersöka vilket stöd som finns tillgängligt inom verksamheten och i samhället?

Åtgärder vid risk och hot

Förberedelser: Läs DOOR 3: Resurser för åtgärder vid risk

Detta behövs för att kunna agera effektivt

Åtgärder vid risker som identifieras i DOORS kan, med tanke på att varje ärende är unikt, inte standardiseras utan måste planeras för den enskilda familjen, utifrån tillgängliga resurser. Behandlarens förmåga till adekvata och effektiva insatser är beroende av följande förutsättningar:

1. Personlig erfarenhet och skicklighet: förmågan att skapa allians med klienter, tolka tidigare och aktuella riskfaktorer och hur dessa kan samverka, bedöma behovet av uppföljning, väga olika handlingsalternativ mot varandra och sedan välja de mest lämpliga insatserna.
2. Gemensamma värderingar och en kultur på arbetsplatsen som är positiv till metodisk screening.
3. Väletablerade nätverk och kontakter mellan olika professioner som möjliggör adekvata och realistiska insatser för klienter och familjer.
4. Ett gemensamt språkbruk och en delad förståelse för risker och hur dessa identifieras/bedöms.

Samarbete över professionsgränserna för snabba och effektiva insatser vid hot mot säkerhet och välbefinnande. En viktig del i detta samarbete är att skapa en gemensam förståelse för riskbedömning. DOORS erbjuder en metod för riskbedömning som är relevant och tillgänglig för alla som möter familjer i separation. Det tydliggör vilken roll behandlaren har samt ger förslag på remissvägar och metodisk uppföljning, vilket ger en grund för gott samarbete över professionsgränserna. Implikationerna för informationsdelning inom ramen för dessa samarbeten tas upp längre fram i DOORS-manualen.

Samarbetet med klienten är ytterligare en viktig aspekt när det gäller verksamma insatser; utan detta är det inte troligt att trygghet och välbefinnande kan bevaras eller skapas. Kärnan i DOORS är behandlarens beredvillighet att gå in i en professionell relation med ett personligt engagemang. DOORS-verktygen har utformats för att underlätta att ta sig an klienter under olika omständigheter, bland annat familjer under kontinuerligt hög stress där våld blivit normaliserat eller familjer i akut kris.

Övning 11: Diskussion: uppföljning utifrån DOOR 2 behandlarsammanfattning

Förberedelser: Avsluta övningarna 8 och 10

Ta fram exemplen på behandlarens sammanfattning och åtgärdsplaner

För att ta fram behandlarsammanfattningen för Cheryl eller Jonathan från DVD-skivan:

- „ Klicka på titeln för dokumentet du vill öppna (t.ex. Case Study 2 Jonathan Aide Memoire)
- „ En tom skärm visas – klicka på "Enable Content"
- „ En ruta där klient-ID är ifyllt visas

- „ Lösenordet för Jonathans and Cheryls behandlarsammanfattning är **example**
- „ Skriv in **example** på raden för lösenord
- „ Detta öppnar den redan ifyllda DOOR 2 behandlarsammanfattningen.

Exemplen på åtgärdsplaner visas i PDF-format. Klicka på någon av dem för att se den.

Instruktioner om du gör övningen med en kollega

Om du gör övningen med en kollega, planera en tid för rollspel.

Innan ni rollspelar, använd DOOR 2 behandlarsammanfattning som sammanställdes under övning 8 för att bedöma risker och föreslå åtgärder.

Genomför rollspelsdiskussionen med en kollega. Använd då föräldraskattningarna som fyllts i och gått igenom under övningarna 8 och 10. När ni genomfört ett rollspel växlar ni roller. Diskutera sedan följande:

Klientperspektivet

- „ Hur kändes det att delta i den här processen?

Behandlarperspektivet

- „ Som behandlare, tyckte du att förslagen och frågorna var till hjälp för dig i arbetet med och i relation till klienten?
- „ Känner du att du har de kunskaper, kontakter och färdigheter som behövs för att hantera de risker som kommit fram?
- „ Behövs en åtgärdsplan?
- „ Om en av er fyllde i DOOR 1 med hjälp av fallstudie 3: Cheryls historia kan det vara av värde att jämföra din behandlarsammanfattning och analys med den som vi redan sammanställt. Du kan hitta "Cheryl: DOOR 2 Practitioner Aide Memoire" på DVD-skivan som följer med handboken.

Instruktioner om du gör övningen på egen hand

Om du lär dig på egen hand kan du gå igenom rapporten och fundera på hur det skulle kunna hjälpa dig i ett uppföljningssamtal med en klient.

Fråga dig själv följande:

- „ Som behandlare, tyckte du att förslagen och frågorna var till hjälp för dig i arbetet med och relationen till klienten?
- „ Känner du att du har de kunskaper, kontakter och färdigheter som behövs för att hantera de risker som kommit fram?
- „ Behövs en åtgärdsplan?

Du kan ha glädje av att jämföra din sammanfattning och analys av Cheryls ärende med den sammanfattning vi gjort. Du kan hitta "Cheryl: DOOR 2 Practitioner Aide Memoire" på DVD-skivan som följer med handboken.

Delat ansvar och samordnade insatser är en av kärnpunkterna

Behovet av generell screening för olika riskfaktorer för inte med sig att generella åtgärder är möjliga eller önskvärda. Paketlösningstänkande kan försämra relationen och samarbetet med klienten genom 1) en oförmåga att se det unika i familjers sätt att fungera och 2) förlorade tillfällen till skraddarsydda lösningar.

En central tanke är att professionella bedömningar behöver omfatta praktiska och adekvata åtgärder för att hantera de risker som identifierats. Tydliga överenskommelser med klienter om vad de är beredda att göra och transparens från behandlarens sida gällande planeringen. Det är viktiga aspekter av samarbetet och grundläggande för att kunna öka säkerheten. Behandlarens engagemang och allians till de som är utsatta för hot och risker är i sig självt en viktig åtgärd.

Positivt och respektfullt bemötande av människor som är inblandade i komplexa separationsprocesser utgör basen för att skapa säkra beteenden och prata om möjligheter till förändring. Detta fokus på olika men ömsesidigt ansvar från såväl behandlare som klienter att upptäcka och hantera risker skapar en atmosfär av delat ansvar.

Delat ansvar för att skapa förändring är en del av DOORS. Att identifiera risker utan att ta del av ansvaret för att öka säkerheten kan resultera i att den som är utsatt för risk hamnar i större svårigheter. En underlåtenhet att agera på risker riskerar att förstärka uppfattningen att inget kan göras, vilken är vanlig hos offer och förövare. Denna fatalistiska (ödesbestämda) attityd bidrar till ökad risk och ofta förtvivlan. DOORS, å andra sidan, förstärker uppfattningen att klienter och behandlare gemensamt kan vidta praktiska mått och steg för att öka säkerhet, trygghet och välbefinnande. Snarare än att belasta individer med ansvar för problem som de redan visat att de inte kan hantera, ger DOORS en möjlighet till samtal och att finna en gemensam lösning på de risker mot säkerhet och välbefinnande som kan uppstå vid separationer och skilsmässor.

Övning 12: Specialistens hantering av DOOR 2 behandlarsammanfattningen

Förberedelser: Titta på videon "DOOR 2: Specialist response first meeting"

Du kan göra denna övning enskilt eller tillsammans med kollegor (rekommenderas). DOORS

rekommenderar skraddarsydda lösningar för individer som är utsatta för risker, eller utgör en risk för deras ex-partner och familj, men innehåller inte specifika rekommendationer om vilka åtgärder som bör vidtas. Istället hjälper DOORS behandlaren att snabbt göra väl övervägda, interdisciplinära och samordnade insatser.

Sätt i DVD:n som följer med handboken i en dator och välj "DOOR 2: Specialist response: first meeting"

Slå upp handboken och använd dig av tabell 6 "Summary of Tools and Frameworks" medan du fortsätter din riskbedömning inom de olika riskområdena. Under tiden du tittar på videon, lägg märke till hur Beth använder metoder för att bygga allians och engagera klienten medan hon går igenom DOOR 2 behandlarsammanfattning med Rachel. Kan du se hur behandlaren sammanfattning har hjälpt behandlaren att, via vissa mått och steg, engagera klienten?

Säkerhetsplanering med klienter utsatta för risker

DOORS innehåller två säkerhetsplaner: en för situationer där våld i nära relation förekommer och en att användas vid självmordsrisk. Säkerhetsplanering med klienter utsatta för risker syftar till att undvika att risker ökar och bibehålla klientens, barnens och närståendes säkerhet och trygghet. Den görs vanligen med ett potentiellt offer när risk är tydlig och överhängande. I likhet med systematisk screening behöver processen vid säkerhetsplanering då våld i nära relation och självmordsrisk förekommer vara välstrukturerad.

Säkerhetsplaneringen är en gemensam process som inbegriper utvecklandet av strategier för skydd som är i överensstämmelse med klientens möjligheter och förmåga att agera självständigt. Vissa klienter behöver mer stöd för att utveckla säkerhetsplaner än andra. En bra säkerhetsplan ökar skyddet mot fortsatt skada (t.ex. fysiska eller sexuella övergrepp) genom strategier som minskar möjligheten för förövarens fortsatta övergrepp och ökar klientens möjlighet att agera vid fara.

När en säkerhetsplan utvecklas bör behandlaren överväga följande frågor:

- „ Vad är säkerhetsproblemet?
- „ Hur allvarligt, starkt och nära i tiden ligger hotet/risken? Hur begränsat har offrets liv blivit?
- „ Finns det en aktuell eller överhängande risk? Hur uppfattar klienten risken/riskerna? Hur uppfattar klientens stödpersoner risken/riskerna? Klienten kanske inte ser någon risk, men omgivningen kan göra det. Känner någon annan till risken/riskerna?
- „ Vem påverkas av risken/riskerna?
- „ Vad kan man göra för att minska faran för klienten och öka dennes möjlighet till fria val och handlingar? Om något kan göras, vilka risker kan ökas eller minskas, och skulle vissa handlingar skapa nya risker?
- „ Har klienten tillgång till stöd? Om ja, är det adekvat?
- „ Behöver någon annan underrättas (t.ex. polis)? Om ja, när och hur?

²⁵Informationen i detta avsnitt har bearbetats utifrån the Victorian Common Risk Assessment Framework (CRAF).

Övning 13: Säkerhetsplanering

För denna övning behöver du mallarna för säkerhetsplanering som du hittar i handboken eller på DVD-skivan.

Fallstudie 3, tillägg: Cheryl

Cheryl ringer dig och är upprörd. Hon berättar att Michael, när han kom för att hämta tvillingarna i morse, hotade henne med att inte komma tillbaka med barnen om Cheryl fortsatte att "krångla" om barnens boende. Diskussionen eskalerade och Cheryl kastade en tung vas på Michael. Michael slog till Cheryl och hon misstänker att hon brutit ett eller flera revben. Michael lämnade henne när hon hotade att ringa polisen. Cheryl ringde sin mamma istället och hon är nu hos Cheryl och ser efter barnen. Cheryl är orolig för att Michael ska komma tillbaka och vet inte vad hon skall göra med det planerade umgänget, eller över huvud taget vad hon skall göra.

Instruktioner om du gör övningen med en kollega

Använd den befintliga DOOR 2 behandlarsammanfattningen om du har:

- „ genomfört övning 8: DOOR 1: Självskattning för föräldrar och
- „ genomfört övning 11: uppföljande samtal utifrån DOOR 2: behandlarens sammanfattning.

ELLER:

Använd den befintliga DOOR 2 behandlarsammanfattningen om du har:

- „ genomfört övning 2: Jonathans fallstudie
- „ genomfört övning 8: Cheryl's fallstudie.

Du och din kollega bör båda skapa var sin säkerhetsplan baserad på DOOR 2 behandlarsammanfattning och sedan jämföra era säkerhetsplaner. Skiljer de sig tydligt åt? Vad är skillnaden? Vad är lika?

Färdigställda behandlarsammanfattningar och säkerhetsplaner för båda fallstudierna finns på DVD-skivan som följer med handboken.

Instruktioner om du gör övningen på egen hand

Använd den DOOR 2 behandlarsammanfattning som sammanställdes i övning 8, tillsammans med en tom mall för säkerhetsplanering, för att skapa en säkerhetsplan.

Om säkerhetsplanen baserats på Jonathans eller Cheryls fallstudie (övning 2 och 8) kan du jämföra din säkerhetsplanering med de vi har skapat. Färdigställda säkerhetsplaner för bägge fallstudierna finns på DVD-skivan.

Skiljer sig planen du skapade tydligt från den plan som fanns på DVD:n? Vad är skillnaden? Vad är lika?

Dela information

Förberedelser: Läs om att dela information i handboken

Delning av information är en förutsättning för samordnade insatser mellan behandlare inom och mellan organisationer. Med detta sagt är behandlare ofta av förståeliga skäl återhållsamma med att dela information av en mängd olika skäl. Vanligt bland dessa kan vara deras grad av förståelse för de relevanta legala eller etiska undantagen, angelägenhet om att bibehålla en god relation till klienten eller osäkerhet om vilken reaktion de kan få från andra verksamheter. Organisationer har ett ansvar att utbilda och stötta personal samt hjälpa dem hantera frågor kring sekretess på ett ansvarsfullt men flexibelt vis. I synnerhet bör behandlare alltid vara medvetna om legitima möjligheter att dela information i syfte att förbättra det stöd som ges eller skydda människor från skada.

Att dela information om en klient med den före detta partnern är klart problematiskt och i allmänhet försöker man undvika olämplig informationsdelning. Rutiner och riktlinjer brukar understryka vikten av att se till att information om den andra parten inte lämnas ut. Emellertid, i situationer av allvarlig eller överhängande risk gällande barnen eller en ex-partner eller andra familjemedlemmar, bör information om överhängande fara delas med den sårbara ex-partnern, liksom med andra verksamheter, i syfte att kunna värdera och agera utifrån denna information. Behandlaren behöver väga risken med att dela information som kan öka spänningarna mellan parterna mot risken med att underlåta att agera då det finns välgrundad oro för en klients säkerhet. Det senare alternativet kan ha tragiska konsekvenser.

Många sårbara klienter är väl medvetna om de risker som deras situation medför och kan stöttas i att berätta om dessa genom detaljerad undersökning av deras uppfattning om de aktuella farorna, och genom noggrann säkerhetsplanering. Icke desto mindre kan det under vissa omständigheter vara rak kommunikation till den sårbara parten om den oro för säkerhetsrisker som behandlaren har som är den mest lämpliga skyddsåtgärden som kan göras.

När så är möjligt bör beslut om att koppla in andra instanser eller prata direkt med den sårbara parten inte tas självständigt. Att dela ansvaret för dessa beslut med kompetenta kollegor är en viktig del av det kollegiala samarbetet som genomgående rekommenderas i DOORS.

Övning 14: Samla kontaktuppgifter och information om dina samarbetspartners

Förberedelser: Kopiera behandlarens personliga lista över lokala verksamheter på s. 95 i handboken.

Ta dig tid att göra en lista som är användbar för dig. Den kan komma att vara ovärderlig i många olika situationer.

När du sammanställt din personliga lista, fundera över vilka verksamheter du skulle koppla in i olika typer av ärenden. Titta sedan på klientens medgivandeblankett i handboken.

Reflektera kring följande frågor:

- „ Vilka riktlinjer och rutiner behövs för informationsdelning?
- „ Har ni idag medgivandeblanketter för klienterna som är adekvat för denna typ av informationsdelning?
- „ Vilken typ av information bör du ha till hands?

Sammanfattning

DOORS bygger på en omfattande och noggrann undersökning av de risker, negativa händelser och våld som människor kan uppleva vid separation och skilsmässa. Litteraturen har sammanställts i DOOR 3: Att förstå riskområden, som är viktig att läsa.

Behovet av att identifiera och hantera risker inom familjerätten är odiskutabel. Gå tillbaka till informationen som ges i introduktionen och i DOOR 3: Riskområden i detalj i denna handbok för tydlig och omskakande statistik. Familjeseparationer ökar otvivelaktigt risken för psykisk ohälsa, drog- och alkoholmissbruk, föräldrastress, trakasserier, hot och våld mot ex-partners och barn, bortförande av barn, mord, självmord och utvidgat självmord. AVERT Family Violence training package (www.avertfamilyviolence.com.au) har ytterligare information om riskbedömning vid våld i nära relation, bland annat ett diskussionsunderlag, faktablad och övningar som kan öka den professionelles kunskaper inom detta viktiga område. Att systematiskt uppmärksamma tidiga varningstecken är en väsentlig uppgift i arbetet med familjer i samband med separation.

DOORS avser att förbättra identifiering av, och åtgärder vid risk, genom:

- „ standardiserad screening av välbefinnande och risker för barn och föräldrar
- „ guide för behandlare vid bedömning av risker genom respektfullt samtal
- „ analys av tidigare och aktuella riskfaktorer, skilja mellan normativa, höga och potentiellt dödliga riskfaktorer
- „ rutiner till stöd vid riskhantering

Vi rekommenderar att du övar med DOORS-verktygen så ofta som behövs för att öka dina färdigheter och vana vid användningen av dem. När du känner dig bekväm med användandet av DOORS återstår att integrera det i de vanliga rutinerna. I bästa fall blir det en flexibel integration där pappersversionen eller datorversionen används, eller båda två.

DOORS-manualen har innehållit motiveringar till varför screening bör göras och presenterat en modell för riskbedömning i tre nivåer. Det har även gett dig metoder för att hantera risker. DOORS kan hjälpa dig och klienten att tillsammans dela 1) identifiering av risk, 2) ett utvecklande av välgrundade och praktiska åtgärder och 3) säkerhetsplanering vid behov. Användandet av DOORS underlättar upptäckt av tvingande och kontrollerande våld, barnmisshandel och psykisk ohälsa. Det kan även lyfta fram vanliga och mindre synliga risker för välbefinnande som kan drabba individer i samband med separation.

Vi hoppas att DOORS kommer att bidra till att bygga goda professionella nätverk och samarbetskanaler, och därigenom stötta utvecklandet av en samsyn vad gäller skyddsbehov som kan finnas i familjer i samband med

Notice of Terms of Use (must be included on all versions of the DOORS Screening Tool)

The DOORS tools (“DOORS”) are intended for professional use, for the express purpose of assisting with preliminary screening. The DOORS, in whole or in part, do not provide any formal diagnosis, finding, conclusion or recommendation, and are not intended to be used as a substitute for assessment. The authors and publishers of the DOORS disclaim any legal liability or responsibility for the accuracy or completeness of information gathered in screening processes that employ DOORS, or for decisions that are made or services that are received in conjunction with this tool. The full Terms of Use can be found on the Family Law DOORS website. Use of DOORS in any form is subject to and conditional upon these Terms of Use. All users of DOORS in any form are deemed, by virtue of such use, to have read, understood, accepted and agreed to these Terms of Use.